

tionstexten har endast status som vanlig lag, men i en särskild paragraf i regeringsformen slås fast att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen. Men om så ändå sker? Konstitutionsutskottet bedömer att "då en svensk lagregel kan anses strida mot konventionen får det bli en uppgift för domstolarna och förvaltningsmyndigheterna

att avgöra hur konflikten skall lösas" (*Konstitutionsutskottets betänkande 1993/94:KU24*, s. 20).

2. Se t.ex. *Bentham's Political Thought*, av Bhikhu Parekh (red.), Croom Helm, London, 1973, ss. 269-270, där Bentham framställer idén att vi har rätt till det lagen *borde* tillförsäkra oss.

3. *Konstitutionsutskottets betänkande 1993/94:KU24*, s. 29.

Sakkunnigutlåtanden över professuren i statsvetenskap i Stockholm

Gemensamt yttrande

Vid ansökningstidens utgång hade följande sökande anmält sig:

Sten Berglund
Maud Eduards
Jörgen Hermansson
Bo Lindensjö
Michele Micheletti
Ove K Pedersen
Victor A Pestoff
Bo Rothstein
Bengt Sundelius.

Tre av de sökande, Pestoff, Hermansson och Rothstein, har återkallat sina ansökningar. I det följande behandlas var och en av de kvarstående sökande.

Sten Berglund (f 1947) avlade doktorsexamen i statskunskap vid Umeå universitet 1973 och antogs som docent vid samma universitet 1976. Han hade tidigare avlagt filosofie licentiatexamen 1971 och filosofie magisterexamen 1968. Sten Berglund är sedan 1992 professor i statslära, särskilt kommunikation vid Åbo Akademi's samhälls- och vårdvetenskapliga fakultet i Vasa. Dessförinnan var han från 1984 innehavare av den svenskspråkiga professuren i allmän statslära vid Helsingfors universitet. Berglund hade då redan tidigare innehaft förordnanden som t f professor i statskunskap och offentlig förvaltning vid Åbo Akade-

mi samt som t f professor vid Umeå universitet. Vid Umeå universitet hade han från början av sin akademiska karriär varit knuten till statsvetenskapliga institutionen, först som amanuens och assistent (från) 1967 och sedan som forskarassistent och högskolelektor.

Berglund har erfarenhet av universitetsadministration, först som studierektor och t f prefekt i Umeå och sedan som dekanus och prefekt vid Åbo Akademi i Vasa. Berglund har givetvis undervisat i betydande utsträckning inom såväl grundutbildningen som forskarutbildningen. Berglund har lett flera större forskningsprojekt. I anslutning till sin forskning har Berglund byggt upp en longitudinell databank i Sverige och en liknande databas i Finland. Såväl i Umeå som i Helsingfors har han varit handledare för doktorander.

Berglund har förutom tjänsterna i Finland bakom sig flera utlandsvistelser som gästforskare och gästprofessor. 1972-1973 var han i flera omgångar gästforskare vid Michigan University, 1979 var han gästprofessor vid Århus universitet och under 1995-1996 är han gästforskare vid Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung med stöd av ett pris från Alexander von Humboldt Stiftung. Berglund har även deltagit i internationellt vetenskapligt samarbete, bl a som ledamot av exekutivkommittén för European Consortium for Political Research 1991-1994. Han är även en av redaktörerna för *Scandinavian Political Studies* 1993-1996.

Berglund har tillsammans med sin ansökan ingivet ett sextiotal skrifter och en litteraturlista, som upptar 66 nummer. Även om häri ingår en del inbördes övertäckande material samt

uppsatser, bokkapitel, korta översiktsartiklar och recensioner, kan Berglund redovisa en omfattande vetenskaplig produktion. I en särskild lista har han särskilt angivit tio titlar som "prioriterade vetenskapliga arbeten".

Berglund har författat två egna arbeten i bokform, nämligen avhandlingen *Masspartier som kommunikationssystem. En analys med inriktning på empirisk teori* (1972) samt *Paradoxes of Political Parties. Rational Choice and Beyond* (1980). Tillsammans med Ulf Lindström har han författat *The Scandinavian Party System(s). A Comparative Study* (1978).

Han är vidare medförfattare till Pär-Erik Back – Sten Berglund, *Det svenska partisystemet* (1978, en reviderad version av Backs tidigare lärobok med samma titel). Vidare har Berglund varit en av redaktörerna för och bidragsgivare till Goldmann – Berglund – Sjöstedt: *Democracy and Foreign Policy* (1986), Berglund – Dellenbrant: *Svensk parti-regionalism* (1986), Berglund – Risbjerg Thomsen – Wörlund: *Modern Political Ecological Analysis* (1990), Berglund m fl: *East European Multi-Party Systems* (1988) samt Berglund – Dellenbrant: *The New Democracies in Eastern Europe: Party Systems and Political Cleavages* (1994, reviderad och uppdaterad upplaga, första upplaga publicerad 1991).

Boktidarna avgränsar tre huvudområden i Berglunds forskning: partiforskning och särskilt komparativ nordisk partiforskning, ekologisk politisk analys samt – särskilt under de senaste åren – forskning om politisk utveckling och demokratisering i Östeuropa. I huvudsak faller också de många mindre skrifterna inom dessa områden.

Avhandlingen faller som framgår av titeln inom området partiforskning. Med Eastons systemanalytiska ansats som teoretisk grund vill Berglund i denna avhandling framlägga en teoriram för forskning om interaktion mellan medlemmar och "beslutsfattare" inom masspartier; med den sistnämnda termen avses partier med stora medlemsorganisationer. Berglund vill "belysa och, om möjligt, generera hypoteser" om frågeställningar som avser: medlemsaktivitetens "funktioner" för "medlem-

marnas upplevda intresseöverensstämmelse med partiet", effekter av interaktionen på partiets "output", och samband mellan interaktionen och dels medlemmarnas stöd till partiet dels partiledningarnas målsättningar. En del av avhandlingen, som Berglund uppenbarligen själv bedömer som viktig, är vidare ägnad åt att föreslå operationaliseringar av vissa "nyckelbegrepp" för tillämpningen av den systemanalytiska ansatsen på partiforskning. Eastons begreppsapparat och mycket abstrakta modell räcker naturligtvis inte för att formulera hypoteser. Författarens ambition är att kombinera systemanalysens apparat med kunskaper som han söker i litteratur om partier och politiskt beteende och att med detta som grund formulera hypoteser och föreslå mätningmetoder för relevanta variabler. Därutöver går inte ambitionen; författaren genomför sålunda ingen empirisk hypotesprövning och beskriver själv sitt arbete som "teoretiskt förberedelsearbete". Avhandlingen utmärks av både beläsenhet och en stark ambition att genomföra uppgiften på ett systematiskt sätt. Tyvärr måste det nog ändå sägas att den ansats författaren valt inte visar sig fruktbar: begreppsapparaten styr visserligen dispositionen men räcker inte för teoribyggande; hypoteserna grundar sig väsentligen på mer eller mindre väl underbyggda antaganden om hur det går till i partier, de föreslagna måtten (eller "indikatorerna") är beskrivna i rätt allmänna termer och någon validitetsprövning kan givetvis inte företas. För att göra avhandlingen rättvisa måste man nog se den i samband med forskningsläget då den skrevs; i början av 1970-talet utgjorde den ett ambitiöst försök att utveckla en mer teorienterad hållning inom svensk statsvetenskap.

The Scandinavian Party System(s). A Comparative Study (1978, förf tillsammans med Lindström) är ett väl genomfört komparativt arbete om partisystemen i de nordiska länderna. Det är skrivet så att det fungerar väl som lärobok men det har också ett klart meriteringsvärde som vetenskaplig skrift. Det komparativa greppet är genomgående. Partier med olika ideologiska och sociala profiler jämförs över alla de nordiska länderna med avseende på deras agerande och betydelse på olika "are-

nor"; koalitionsmonster och parlamentarism får likaledes en klaggörande behandling.

Också i uppsatser har Berglund behandlat nordiska partisystem på ett insiktsfullt och intresseväckande sätt och lämnat bidrag till svensk partiforskning; som exempel på svensk partiforskning kan nämnas det tillsammans med Lindström författade bokkapitlet "The Conservative Dilemma; Ideology and Vote Maximisation in Sweden". Skriften (tillsammans med Back) om det svenska partisystemet har väl mer karaktären av en lärobok, men som sådan är den välgjord.

Boken *Paradoxes of Politics. Rational Choice and Beyond* (1978) är en empirisk undersökning av de socialdemokratiska och moderata partierna, medlemmar och förtroendevalda, i Umeå, Luleå och Vilhelmina. Data har insamlats genom intervjuer med partimedlemmar och en brevenkät till de förtroendevalda. I detta arbete har Berglund lämnat den Eastonska systemanalysen; istället är det den rationalistiska ansatsen – främst företrädd av Downs – som bestämmer uppläggningsen av Berglunds analys. De "paradoxer" författaren har i tankarna består egentligen i att Downs modell brister i realism och förklaringskraft när den appliceras på politiskt beteende och individers politiska attityder. "Eliten" – i detta fall kommunala förtroendemän – är inte helt upptagna av strategier för att erövra makt; väljarna har uppenbarligen motiv för att vara aktiva i politik trots att de – enligt Berglunds tolkning av modellen – inte borde vara det om de vore "rationella"; slutligen finns det indikationer på att "eliten" är mottagliga för medlemmarnas åsikter, när de istället borde vara upptagna av att vinna röster. Om partimedlemmarna har Downs modell ingenting explicit att säga, eftersom den avser partiledningar och elektorat. Eftersom vi sedan länge vet att Downs modell brister i realism i sådana hänseenden – på samma sätt som den ekonomiska marknadsmodellen inte utgör en realistisk psykologisk modell för alla aspekter av motivation och beteende – så framstår det som oklart vad författaren egentligen syftar till. Någon prövning av Downs rationalistiska modell för partiernas valstrategier kan givetvis inte företas genom

denna jämförelse mellan medlemmar och förtroendevalda i tre lokalsamhällen, där man dessutom har ett flerpartisystem istället för det tvåpartisystem som Downs ägnade mest uppmärksamhet åt. Den statistiska analysen av datamaterialet uppvisar också en del egendomar: resonemanget om multidimensionalitet i flerpartisystem är oklart, en faktoranalys som ger en tvåfaktorslösning leder på oklara grunder till ett enkelt endimensionellt index. Valet av förklarande variabler i de många regressionssekvationer är ibland föga övertygande och borde ha diskuterats mer omsorgsfullt. En del resonemang och slutsatser synes också ha en osäker grund i den statistiska analys som företagits; det gäller t ex försöket att med hjälp av regressionsanalys avgöra om inflytande går från förtroendevalda till väljare eller i den motsatta riktningen. Det finns en hel del av intresse i det redovisade materialet. Det hade emellertid kommit till bättre användning om författaren avstått från att fokusera på de rationalistiska "paradoxerna" och istället använt det till att belysa sociala och andra relationer mellan väljare och förtroendemän i tre lokalsamhällen; kanske skulle rentav några av hypoteserna i avhandlingen ha kunnat prövas empiriskt. En ofrånkomlig begränsning för analysen skulle emellertid ändå samplens litenhet ha utgjort. Boken belyser – trots dessa invändningar – vissa aspekter av den politiska processen på den lokala nivån och utgör ett tillskott till Berglunds meritering.

En undersökning av helt annan typ är kapitlet om "Representation" i Goldmann – Berglund – Sjöstedt (se ovan). Berglund använder sig där av en brevenkät som innefattar ett stort sampel av valmanskåren och en brevenkät riktad till riksdagsledamöterna. Även riksdagstrycket används för data om partiernas riksdagsverksamhet. Analysen är främst fokuserad på att jämföra opinioner bland väljarna med riksdagsledamöternas ståndpunkter inom tre politikområden: utrikespolitik, försvar och utbildning. Opinionsläget på elit- och väljarnivå får en intressant belysning genom dessa jämförelser; undersökningen redovisar också intressanta resultat rörande väljarnas attityder till det politiska systemet och uppfattningar

om vilka ståndpunkter partierna intar. En del av de redovisade faktoranalyserna tycks emellertid vara omotiverade: de erhållna faktorerna leder inte till några särskilt meningsfulla tolkningar, och det finns knappast anledning att förvänta att de skulle kunna göra det. Berglund försöker vidare bestämma den kausala riktningen mellan riksdagsledamöternas åsikter och väljarnas med hjälp av regressionsanalyser. Först behandlas då riksdagsledamotens åsikter som den beroende variabeln och genomsnittsuppfattningen hos väljarna i resp ledamots parti som den oberoende variabeln. Sedan behandlas varje väljares opinioner som den beroende variabeln, medan genomsnittständpunkten för väljarens riksdagsparti utgör den oberoende variabeln. Det visar sig då att man – åtminstone i en del fall – får en ganska stor andel förklarad varians när riksdagsledamöternas uppfattningar är den beroende variabeln men genomgående en mycket liten när väljarnas åsikter är den beroende variabeln. Betyder detta att åsiktpåverkan går från väljare till riksdagsmän som analysmodellen tycks förutsätta? Det finns emellertid felkällor. En – som kan göra regressionsresultatet artefaktiskt – är att det nog finns en mycket större inompartivariation bland väljarna än bland riksdagsledamöterna även om genomsnittständpunkterna för resp parti i elektoratet överensstämmer rätt väl med riksdagspartiernas. Resultatet blir då att bara en jämförelsevis liten del av variansen i väljaråsikter kan förklaras av riksdagspartiernas genomsnittständpunkter. En källa till mer allmän osäkerhet om metoden – som Berglund själv demonstrerar mycket elegant i sin analys av data – är också att väljarna i stor utsträckning har felaktiga perceptioner av vad deras riksdagspartier står för. Som redan sagts innehåller redovisningen av materialet likväl mycket av intresse och uppsatsen ger därför ett tillskott till Berglunds meritering.

I nära anknytning till sin partiforskning har Berglund använt ekologiska metoder för att studera väljarbeteende. Utgångspunkten var kanske hans ingående och kritiska granskning av de metoder som använts i Leif Lewins arbete om den svenska valmanskåren 1887-1968.

Inom det ekologiska området – oftast i samarbete med andra – har Berglund gjort flera intressanta undersökningar som publicerats i uppsatsform. Som exempel kan nämnas "Alternative Methods of Regionalization" (Berglund och tre medförfattare, 1979), Wörlund –Berglund: "Det socialdemokratiska röstandet 1921-1940" (1979) samt "The Ecology of Finnish Communism 1945-1983" (1990). Vidare är Berglund och Risbjerg Thomsen redaktörer för *Modern Political Ecological Analysis* (1990), där Berglund är författare eller medförfattare till fyra kapitel. Mycket av Berglunds arbete under senare år har gjorts i samarbete med Risbjerg Thomsen och med tillämpning av en statistisk metod som utarbetats av Thomsen. Metoden används till att med hjälp av ekologiska data beräkna förändringstabeller från ett val till ett annat. Ehuru Berglunds studier i politisk ekologi i huvudsak utförts i samarbete med andra, bör hans arbete inom detta fält tillerkännas ett gott meritvärde.

Under senare år har Berglund inriktat sitt intresse på politisk utveckling i Östeuropa i fler skrifter, inte sällan i forskningssamarbete med andra. Detta har varit ett lyckosamt val av forskningsuppgift. Det är genomgående fråga om skrifter av betydande intresse och Berglund dokumenterar betydande insikter inom området. Särskilt gäller detta arbetet *The New Democracies in Eastern Europe. Party Systems and Political Cleavages* (2 uppl. 1994) som Berglund redigerat tillsammans med Delenbrant, och där han också författat eller är medförfattare till stora avsnitt. En större uppsats (Berglund – Aarebrot – Koralewicz, 1993) om opinioner om EU i Östeuropa förtjänar också att särskilt nämnas. Berglunds arbete på detta område har ett betydande meritvärde.

Berglunds vetenskapliga produktion är omfattande och mångsidig. Det kan sägas att det finns kvalitetsmässig ojämnhet i hans produktion, men han har givit värdefulla bidrag, som tillsammans har gott meritvärde, till både nordisk och svensk partiforskning, politisk ekologi och forskning om utvecklingen i Östeuropa.

Maud Eduards (f 1944) avlade doktorsexamen i statskunskap vid Stockholms universitet 1985 och antogs som docent vid samma universitet 1989. Hon tog sin fil kand-examen 1971. Hon har varit anställd vid statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet sedan 1974. Från 1986 till 1991 var hon rådsforskare vid HSFR i jämställdhetsforskning och arbetade på ett projekt om "Svensk offentlig jämställdhetspolitik – idéer, åtgärder och effekter" från 1986 till 1991. Från 1992 har hon varit universitetslektor, men har fungerat som t f professor från 1994.

Eduards har varit mycket anlitad av både HSFR, samhällsvetenskapliga fakulteten och statsvetenskapliga institutionen, i föreningsverksamhet, i olika redaktionsråd och som sakkunnig. Av de 25 delvis långvariga arbetskrävande uppdragen nämner vi här bara ett urval: i HSFR har hon varit ersättare i rådet 1989-1995 och ledamot av den statsvetenskapliga beredningsgruppen 1986-1989 och dess ordförande från 1989 till 1995. Hon har också varit ledamot av gruppen för arbetsmarknadsforskning och gruppen för forskning om den offentliga sektorn. Hon har varit suppleant i samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden 1990-1992 och dess representant i nämnden för Centrum för kvinnliga forskare och kvinnoforskning 1987-1992. Hon har varit ledamot av den statsvetenskapliga institutionens styrelse i flera perioder. Hon har haft flera uppdrag i organiseringen av kvinnoforskningen än de här nämnda. Hon var en av initiativtagarna till Forum för kvinnliga forskare och kvinnoforskning och ledamot av dess styrelse, samt vice ordförande (1981-1982) och ordförande (1985-1986). Hon var också ordförande i Nordisk förening för forskning om kvinnor och politik 1985-1988, samt medlem i redaktionen och ansvarig utgivare av *Kvinnovetenskaplig Tidskrift* (1988-1993). Vidare har hon blivit anlitad som sakkunnig och ledamot i betygsnämnder vid flera institutioner. Hon har deltagit i pedagogiskt utvecklingsarbete. Hon var en av redaktörerna i *Scandinavian Political Studies* 1987-1993.

Hennes undervisningserfarenhet är betydlig. Hon har – oavsett formell position – under-

visat ca 100 timmar per år sedan 1985. Men också innan detta har hon sedan 1977 varit kursansvarig och initiativtagare till olika kurser om kvinnor och politik. Dessutom har hon undervisat i administrativ teknik och hållit bland annat storföreläsningar i politisk teori. Hon har också varit mycket efterfrågad som föreläsare vid andra institutioner, både universitet och organisationer, huvudsakligen i Sverige men också i Norden och andra länder, inte minst en föreläsningsturné till fem amerikanska universitet. Hennes internationella nätverk är mycket stort. Hennes produktion är delvis en produkt av detta nära samarbete med andra forskare både i Sverige och i utlandet. Hennes breda deltagande i den organiserade vetenskapliga verksamheten har dock inte förhindrat Maud Eduards att framställa en vetenskaplig produktion som är präglad av bredd och hög kvalitet. Hennes litteraturlista omfattar 50 skrifter. Av dessa har hon sänt in 31 publikationer till värdering. Det finns därför mycket lite övertäckande material bland de ingivna arbetena.

Av de sju inskickade böckerna är två monografier, nämligen *Kvinnor och politik – fakta och förklaringar* (1977) och *Samarbete i Maghreb – om regionalt samarbete mellan Marocko, Algeriet, Tunisien och Libyen 1962-1984* (1985). Hon är medförfattare med Daniel Tarschys av boken *Petita – hur svenska myndigheter argumenterar för högre anslag* (1975). Hon är redaktör och medförfattare av boken *Kön, makt, medborgarskap. Kvinnan i politiskt tänkande från Platon till Engels* (1983). Medredaktör och författare av boken *Det uferdige demokratiet. Kvinnor i nordisk politikk* (1983) översatt till engelska i redigerad form som *Unfinished Democracy* (1985), och medförfattare av boken *Rethinking Change – Current Swedish Feminist Research* (1992).

Dessa titlar antyder de tre områden där Eduards har sin kompetens: offentlig politik, kvinnoforskning och internationell politik. De flesta bidragen är dock klart inom fältet kvinnoforskning, där hon har både empiriska och teoretiska arbeten inom fältet offentlig politik, representation och maktstudier. Vi vill här

först omtala hennes avhandling och boken med Tarschys innan vi presenterar hennes bidrag till kvinnoforskningen.

Boken *Petita* handlar om svenska myndigheters argumentering för anslag och är därmed en historisk studie i svensk administrativ ideologi från 1910 till 1970. Denna lilla bok är huvudsakligen en argumentationsanalys – en metodisk tillnärmning som Eduards också har använt i andra sammanhang. Bokens huvudargument är att det skedde ett ”rationalistiskt genombrott” under åren 1950 till 1970. Arbetsfördelningen mellan de två författarna som den är beskriven ger Eduards erkännande både för materialinsamling och utarbetandet av analysen. Det faktum att denna analysform återfinnes i många av hennes senare arbeten betyder att hon bör tillgodoräknas lika erkännande för denna lilla skrift. Hennes avhandling om Maghreb är en grundlig empirisk studie av ett geografiskt område i tidsrummet 1962-1984 och beskriver många års försök att få till stånd ett nära samarbete mellan fyra nordafrikanska, arabiska länder. Hon påvisar också på ett övertygande sätt varför resultaten av dessa mångåriga försök är så begränsade. Avhandlingen är delad i två: först en beskrivning av kulturella, politiska och ekonomiska samarbetsförsök, så en analys av ledarnas idégrundval. Detta är politiska porträtt av Ben Bella, Habib Bourgiba, Mo’ ammar al-Kadafi, Boumedienne, Hassan II och deras ideologiska inflytande på varandra. Studien borde ha haft intresse för en internationell publik och blivit presenterad på engelska. Det är synd att detta inte är gjort. Beskrivningen av ledarnas föreställning om religiös gemenskap och en arabisk nation utgör en tankeväckande studie i politisk identitet tvärs över landgränser.

Eduards bidrag till kvinnoforskningen spänner över ett brett fält och i de flesta fall är hennes empiriska och teoretiska bidrag det första av sitt slag i svenskt sammanhang. I boken *Kvinnor och politik* (1977) presenterar hon först kvinnors deltagande och representation i diverse politiska organ och så en analys av orsaker till mönster och frånvaro. Förklaringsmodellen är klart statsvetenskapligt förankrad men hon använder också mera helhetliga per-

spektiv genom att se både på ekonomiska orsaker och överordnade metateorier om mänsklig natur och stora samhällssystem som kapitalismen och patriarkatet. Boken är välskriven och blev läst i alla skandinaviska länder. Den ger på många sätt en pekpinne till Eduards senare skrifter: empirisk grundlighet och enkelhet, förknippad med analytisk och teoretisk perspektivrikedom. Hennes första större engelska bidrag är ett kapitel i Joni Lovenduski – Hills *The Second Electorate* (1981), en bok som blev använd i kurser i många länder. Här presenterar hon utöver känt material om faktisk representation och deltagande också material om attitydskillnader mellan kvinnor och män till politisk aktivitet och kvinnans roll.

I *Kvinnorepresentation och kvinnomakt* (1980) befattar hon sig med den korporativa kanalen och tar därmed för sig en viktig arena för utformningen av offentlig politik på statlig men huvudsakligen kommunal nivå. Rapporten var en betydlig empirisk nyvinning och introducerade vidare ett maktperspektiv genom att beskriva arbetsfördelningen mellan kvinnor och män samt kvinnors avsaknad av politisk makt och ansvar jämfört med män. Dessutom visar Eduards att hon kan hantera statistiska analyser och stora datamängder.

Hennes bidrag till *Det uferdige demokratiet* (1983) där hon var medredaktör i ett stort nordiskt projekt presenterar nytt material inom detta forskningsområde.

Eduards teoretiska skrifter kan delas i tre områden: idéhistoria, offentlig politik (som självklart också presenterar empiriskt material) och feministisk teori.

I *Kön, makt och medborgarskap* (1983) som 1994 kom ut i 7:e upplagan skrev Eduards artikeln om Mill, medförfattade den om Aristoteles och skrev som redaktör både inledningen och ett avslutande kapitel om ”Politisk teori och patriarkaliskt tänkande”. Hon befattar sig här med två teman som hon har utvecklat vidare också i senare arbeten, nämligen olikheten mellan könen samt skillnaden i deras sociala ställning och möjliga förbindelselinjer mellan dessa. Också hennes artiklar ”Kvinnoförtrycket – och dess uttryck och orsaker” (1987), ”Om genus och genussystem” (1987) samt

"Att studera politik ur ett könsperspektiv" (1988), och recensionen "Den exploaterade kärlekskraften" vittnar om hennes stadigt återkommande angelägenhet om att forma statsvetenskapliga problemställningar om den enskilda människans problem – möjligheter för inflytande i staten och i politisk verksamhet med feministiska problemställningar omkring frihet och demokrati.

Hennes bidrag till studiet av den svenska välfärdsstaten och offentlig jämställdhetspolitik vittnar om den integration av empiriska problemställningar och teoretiskt betraktelsesätt som är typisk för hennes produktion. Den normativa utgångspunkten är hur bör en kvinnovänlig välfärdspolitik vara, hur har man förenat klass- och könsperspektivet, hur beskyddas kvinnans integritet mot kroppsliga övergrepp? Hon befattar sig här inte bara med den rent ekonomiska och politiska dimensionen men går in på mera köns specifika områden som aldrig förr berörts i svenska socialvetenskapliga sammanhang. 22 av hennes artiklar, av vilka 15 är inskickade, hamnar i denna kategori. Det kan inte bestridas att hon har bidragit till litteraturen om offentlig välfärdspolitik med många nya dimensioner, delvis om tabubelagda ämnen. Artikeln "Toward a Third Way" uppsummerar många av dessa problemställningar genom att beskriva den svenska modellens vällyckade integration av klassperspektivet såväl som individuella preferenser och rättigheter, men dess större svårigheter med att inkludera köns perspektivet. I sitt samarbete med Gunnel Gustafsson återvänder hon till offentlig politik på kommunalplanet. Artikeln "Kvinnans organisering och inflytande i lokalsamhället" presenterar gemensamma projekt och ger en stiliserad översikt av den kombination av kommunforskning och könsteoretisk forskning som genomförs här med hjälp av olika nyskapande modeller. Detta projekt har också givit Eduards anledning till att vidareföra flera grundläggande teoretiska tankeprocesser från "Den feministiska utmaningen: kvinnors kollektiva handlande" (1991). Artikeln diskuterar på ett systematiskt sätt kön som politiskt begrepp. Hennes mest mogna artikel i serien är "The Forbidden

Act" (1995) som kommer att publiceras i boken *Social Theory and Human Agency* redigerad av Björn Wittrock. Här utvecklar hon mot bakgrund av en analytisk genomgång av feministiska teoririktningar en egen teori om feminismen som handlingsteori. Frågan hon ställer handlar om kvinnors kollektiva identitet som politiskt handlingsgrundlag. Konflikten går mellan "women who insist they are women and men who claim they are human beings" och maktrelationerna bygger på den konflikten. Dialogen mellan män som "normala" politiska aktörer och kvinnor som strävar efter en ny politisk identitet blir utgångspunkten för hennes teoretiska bidrag till en politisk handlingsteori och maktanalys.

Den sista artikeln inom samarbetsprojektet "Våld mot kvinnor – om den politiska ordningens utmärker" handlar om motståndet mot att definiera kvinnomisshandel som ett relevant samhällsproblem. Det är all grund till att förvänta sig ett mycket fruktbart forsknings-samarbete som kommer att förnya både lokalpolitiska studier och kvinnoforskningen.

Eduards vetenskapliga produktion täcker ett brett fält. Hennes arbete är präglad av hög kvalitet och har givit värdefulla bidrag. Det måste dock nämnas att hennes originalitet och betydelse som nyskapare skulle ha kommit tydligare till uttryck om hon hade givit sina resultat en något mera samlad framställning. Det gäller både hennes bidrag till studier i offentlig politik och i en viss utsträckning hennes teoretiska arbeten. Hon har dock givit så många värdefulla och grundläggande bidrag till ett fält som hon nästan egenhändigt har utvecklat att hon bör tillgodoräknas särskild meritering för detta banbrytande arbete. Därutöver har hon gjort en stor undervisnings- och forskningsorganisatorisk insats – ofta pressad fram av det faktum att hon var den enda i sitt fält – och har stora pedagogiska erfarenheter. Hon har agerat som forskningsledare och inspiratör i många sammanhang. Dessa aspekter styrker hennes kvalifikationer ytterligare.

Bo Lindensjö (f 1944) avlade doktorsexamen i statskunskap vid Stockholms universitet 1981 och antogs som oavlönad docent vid

samma universitet 1987. Han hade tidigare avlagt filosofie kandidatexamen (1969) och filosofie magisterexamen (1971) samt genomgått avslutande praktisk-pedagogisk utbildning på ämneslärarlinjen (1971).

Lindensjö är sedan 1987 universitetslektor i statskunskap och hade tidigare varit forskarasistent och forskningsassistent sedan 1975.

Åren 1968-1975 var han ämneslärare i gymnasieskolan. Lindensjö har vidare undervisat inom grundutbildning och forskarutbildning i statskunskap och givit forskarhandledning. Han har också erfarenhet av forskningsledning samt har bl a som ansvarig för institutionens forskarutbildning erfarenhet av universitetsadministration. Lindensjö har även medverkat i undervisning, forskarutbildning och forskning vid Lärarhögskolan i Stockholm. Vidare har han haft undervisning vid International Graduate School vid Stockholms universitet. Vid ansökningstillfället hade Lindensjö varit fakultetsopponent vid tre doktorsdisputationer och var utsedd till opponent vid ytterligare en disputation.

Lindensjö har även ägnat sig åt forskningsinformation. Bl a har han anlitats av skolöverstyrelsen och länskolnämnder för forskningsinformation om "politisk styrning". Han har vidare under åren 1985-1989 varit redaktör för tidskriften *Forskning om utbildning*.

Lindensjö har till sin ansökan fogat ett tretio-tal skrifter samt ett antal tidningsartiklar och därutöver två bokmanuskript. (I en längre version av publiceringslistan upptages över 60 nummer.) Även om en del av de ingivna uppsatserna innehållsmässigt är variationer på samma teman, är det helt klart att Lindensjö varit en aktiv deltagare i den vetenskapliga diskussionen inom sina intresseområden. Bidragen vittnar om god orientering om den internationella vetenskapsutvecklingen; problematiseringen och valet av teoretiskt perspektiv är ofta originellt och självständigt genomförda. Endast ett par uppsatser har publicerats på utländskt språk och inget i någon utländsk tidskrift.

Lindensjös tidigaste publicerade skrifter behandlade problem i marxistisk teori (särskilt klassanalys och historie-materialismen).

Även om det nu är mer än tjugo år sedan dessa uppsatser publicerades, utgör de fortfarande originella och väl underbyggda bidrag till den marxistiska teordiskussionen. De bör tillerkännas ett gott meriteringsvärde.

Därefter valde Lindensjö utbildningspolitik som sitt forskningsområde. I doktorsavhandlingen *Högskolereformen. En studie i offentlig reformstrategi* undersöker han högskolepolitiken från 1960-talet till mitten av 1970-talet. I andra skrifter vidgas området till skolpolitiken mer allmänt. Framförallt inriktar Lindensjö sitt intresse på två skilda men relaterade områden, politisk styrning och utvärdering av politik. Fortfarande knyter han därvid an främst till utbildningspolitiken. Inom detta område är Lindensjö samförfattare (tillsammans med Ulf P Lundgren) av en mindre skrift, *Politisk styrning och utbildningsreformer* (85 sid, 1986). Lindensjö har vidare – i några fall tillsammans med andra – publicerat ett flertal uppsatser inom detta fält; några av dessa skrifter är innehållsmässigt likartade.

I senare skrifter (uppsatser, bokkapitel o likn) har Lindensjö orienterat sig särskilt mot politisk teori och politisk filosofi. Särskilt bör nämnas ett flertal uppsatser om statsteori och välfärdsstat som utmärkes av intellektuell skärpa och grundlig beläsenhet. I ett manuskript som Lindensjö betecknar som utkast har han ingivit ett arbete om "diskussionen om rättvisa" som politiskt filosofiskt begrepp. Vidare har Lindensjö i manuskript ingivit ett arbete med titeln *Från planering till ostyrbarhet. Essayer i politisk teori*.

Till sin ansökan har Lindensjö även fogat ett antal tidningsartiklar: recensioner och inlägg i "det offentliga samtalet". De knyter till stor del an till teman som Lindensjö behandlat i sina mer akademiska skrifter. De bör kunna tillgodoräknas i meriteringshänseende som en form av forskningsinformation.

Lindensjö har, som framgått av den föregående översikten, hittills publicerat endast ett större vetenskapligt arbete, nämligen doktorsavhandlingen. I bokform har han därutöver hittills publicerat den lilla, tillsammans med Lundgren författade, skriften om politisk styrning.

I avhandlingen förenas en redogörelse för utvecklingen av svensk högskolepolitik från 1960-talet till mitten av 1970-talet med en teoretiskt inriktad analys. I den sistnämnda tar Lindensjö sin utgångspunkt i Offes och Hirschs ansats, medan han ställer sig kritisk till såväl förklaringar i termer av omgivningsanalys som aktörsteori. Valet av teoretiskt perspektiv är enligt vår mening fruktbart. Redogörelsen för högskolepolitiken under dessa år innefattar en presentation av ideologier och mål, utredningsarbete, problem som beslutsfattarna ställs inför, beslut och genomförande. Framställningen är informativ, men det tycks finnas ett "glapp" mellan empiri och teori; det hade varit värdefullt om redogörelsen för händelseutvecklingen mer stringent använts för att konfrontera teori med empiri. Undersökningen av beslutsprocesserna får därför till en del en rätt deskriptiv karaktär. Inte desto mindre lyckas författaren presentera de övergripande generaliseringarna i det teoretiska slutkapitlet på ett övertygande sätt. Med utbildningspolitiken som exempel har författaren också belyst frågor om förutsättningar för målstyrd planering och politisk legitimitet som måste anses centrala i politisk teori. I den ovannämnda skriften om *Politisk styrning* vidareutvecklas diskussionen om styrning vs utvärdering. Samma teman behandlas i några andra uppsatser och detsamma gäller den kritiska diskussionen om "statsinterventionistisk planering" som spelar en central roll i avhandlingen. Till sammantagna har arbetena i denna grupp ett gott meritvärde.

Som redan nämnts har Lindensjö till sin ansökan fogat två bokmanuskript. Bokmanuskriptet *Från planering till ostyrbarhet: essayer i politisk teori* har ingivits i "preliminär version" men enligt författarens uppgift återstår endast slutredigering. (Att en slutredigering behövs märks också vid läsningen.) Manuskriptet omfattar ca 140 sidor och innehåller de fem essayerna: "Välfärdsstatens legitimitetsproblem", "Styrningsmyten", "Från politisk planering till offentlig förnyelse", "Om välfärdsstaten – nyliberal och konservativ kritik" samt "Välfärdsdemokrati och rättvisa". Dessa essayer synes i mycket bygga på tidiga-

re publicerade uppsatser om statsteori och välfärdsstatens problem; det är emellertid ingalunda fråga om "omtryck" utan om bearbetningar som innefattar även vidareutveckling av analysen. Liksom de tidigare publicerade uppsatserna utmärks manuskriptet av intellektuell skärpa, stor beläsenhet och förtrogenhet med den internationella vetenskapliga diskursen. Det utmärks emellertid också av en hög generalitetsnivå; detta leder till att teoretiska resonemang om planering och välfärdsstat läggs till grund för utsagor om hur samhället faktiskt fungerar eller kan fungera, vilka nog skulle behöva underbyggas med mer empiri eller åtminstone mer diskussion om hur teserna skulle kunna prövas empiriskt. Trots att arbetet sålunda inte föreligger i helt färdigt skick, bör det tillsammans med de uppsatser inom bokens område som Lindensjö tidigare publicerat tillerkännas ett gott meritvärde.

Om manuskriptet för en bok om rättvisa, som också ingår i ansökningshandlingarna, säger författaren själv att det är ett utkast och att "det säkerligen återstår ett års arbete med det". Detta är också det intryck man får vid läsningen. I manuskriptet penetreras olika rättviseteorier (utilitaristiska, Nozick, Rawls, kommunitarianer etc). I ett avslutande kapitel (kap 9) behandlas politisk teoretisk metod. Det kan ifrågasättas om det är på sin plats att i ett tillsättningsärende beakta eller närmare granska ett arbete som befinner sig i så preliminärt skick. Det kan dock sägas att det arbete som Lindensjö framlagt i utkastform synes lovande och väl värt att fullfölja. Tyvärr måste det dock – i sin nu föreliggande preliminära form – anses ha endast obetydligt meriteringsvärde i förevärande tillsättningsärende.

Michele Micheletti (f 1953) avlade doktorsexamen i statskunskap vid Stockholms universitet 1985 och antogs som docent vid samma universitet 1993. Hon har avlagt BA-examen vid University of California, Santa Barbara 1975 samt genomgått kurs vid Institute for English-Speaking Students samt påbyggnadskurs i statskunskap (1978) vid Stockholms universitet. Micheletti är sedan 1994 universitetslektor i statskunskap vid Stock-

holms universitet. Dessförinnan har hon bl a innehåft doktorandtjänst, varit amanuens under ett och ett halvt år vid statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet. Hon har vidare varit projektledare för flera forskningsprojekt med stöd från FRN, Riksbankens Jubileumsfond och HSMR samt varit tf. Assistent professor vid University of Washington, Seattle samt forskarassistent vid statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet 1988-1992. Micheletti har även haft uppdrag för forskning mm för statliga utredningar.

Micheletti har undervisat inom såväl grundutbildningen som forskarutbildningen och har därvid givit kurser även på engelska, såväl vid Stockholms universitet som under tiden vid University of Washington. Hon har även varit seminarieledare och av ansökningen framgår också att hon aktivt intresserat sig för kursutveckling. Hon har erfarenhet av doktorand- och magisterhandledning och har även deltagit i avhandlingskommittéer, betygs- och examinationsnämnder samt tillsättningsorgan för akademiska tjänster. Micheletti har vidare varit studierektor för forskarutbildning vid statsvetenskapliga institutionen i Stockholm och har även haft andra administrativa uppdrag vid institutionen. Micheletti har engagerat sig i forskningsinformation genom föredrag mm Hon har varit redaktör för Statsvetenskapliga förbundets tidskrift *Politologen*.

Michelettis första i bokform publicerade arbete är doktorsavhandlingen *Organizing Interest and Organized Protest. Difficulties of Member Representation for the Swedish Central Organization of Salaried Employees* (1985). Därefter följde en studie av jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse: *The Swedish Farmers' Movement and Government Agricultural Policy* (1990). Därefter har följt arbetet *Det civila samhället och staten. Medborgarsammanslutningarnas roll i svensk politik* (1994). Denna skrift har också utkommit i en förkortad version på engelska: *Civil Society and State Relations in Sweden* (1995). Till sin ansökan har Micheletti även fogat ett bokmanuskript, som föreligger i en ej helt slutlig form: *Understanding Organized Action*. Micheletti har vidare åberopat ett flertal veten-

skapliga uppsatser, bokkapitel, recensioner och andra artiklar (se nedan).

Både doktorsavhandlingen och de följande böckerna handlar om och utvecklar teman kring det korporativa Sverige och dess förhållande till det civila samhället. Doktorsavhandlingen om TCO presenterar en korporativ och en pluralistisk modell för analys av organisationssamhället. Det som gör avhandlingen värdefull och meriterande är hennes förmåga att förena sina empiriska resultat med aktuella teorier. Här liksom i sina senare arbeten tar hon upp frågor som gäller såväl organisationers interna demokrati som deras förhållande till andra organisationer och staten. Med utgångspunkt i TCO:s hantering av kärnkraftsfrågan riktar hon ett kritiskt skenljus på organisationens brist på både intern demokrati och förmåga att utveckla en självständig energipolitik. Också TCO:s oförmåga att skapa konsensus bland medlemmarna bidrar till att det tecknas en mycket kritisk bild av både organisationen TCO och av det svenska korporativa samhället i allmänhet.

Dessa ämnen har förblivit centrala i Michelettis produktion, såväl i böckerna som i hennes uppsatser. Hennes studie av *The Swedish Farmers' Movement and Government Agricultural Policy* liknar TCO-studien med avseende på problemställning. Boken har sin styrka i att teori och empiri integreras i studiet av en organisationstyp som skiljer sig från vanliga fackliga organisationer. Denna bok är klart meriterande.

I sina senare arbeten har Micheletti lämnat den integration av empiri och teori som präglar de tidigare studierna. Hon presenterar nu stora samhällsutvecklingsfrågor i ett analytiskt perspektiv utan att på samma sätt som tidigare ha en empirisk förankring.

Hennes bok *Det civila samhället och staten* (1994) och dess förkortade engelska version *Civil Society and State Relations in Sweden* (1995) är en mycket ambitiös historisk-sociologisk studie av utvecklingen av det civila samhället – definierat som organisationssamhälle och sociala rörelser – från 1850-talet till 1990-talet. Framställningen är uppdelad på sex perioder. Det sista kapitlet är tematiskt

upplagt. Författaren skriver själv "with this book I have completed my research ambition regarding interest organizations and social movements in Sweden". Hennes egen teoretiska agenda presenteras i det första kapitlet och i det avslutande kapitlet. Hon framhäver själv att ingen före henne har på ett så omfattande sätt studerat de inbördes relationerna mellan medlemmar och ledare, mellan organisationer, mellan partier och organisationer, mellan organisationer och regeringar och slutligen mellan organisationer, massmedia och allmänhet. Det genomgående temat är återigen pluralism och korporativism. Micheletti framför en tes om avkorporatisering (ett begrepp som hon säger att hon själv utarbetat) men i arbetet framlägges inte de nödvändiga beläggen för denna tes. Den engelska versionen saknar många av litteratur- och källhänvisningarna i den svenska versionen och får därför ännu mindre av empirisk förankring. Arbetet kan på många sätt uppfattas som ett tankeväckande essäistiskt analyschema snarare än en empiriskt grundad historisk-sociologisk framställning av ett oerhört omfattande tema. Boken är en kommentar till en pågående svensk debatt och detta gör den värdefull; givet det bristfälliga empiriska underlaget kan boken dock inte sägas uppfylla författarens egna mycket omfattande målsättningar. Detta arbete är inte så meriterande som de andra men ger, trots sina svagheter, livliga kommentarer till viktiga aspekter av svensk samhällsutveckling.

Den syntetiserande och kommentarpräglade stilen är ännu mera framträdande i bokmanuskriptet *Understanding Organized Action*. Också här står det teoretiska perspektivet och intresset för det civila samhället i centrum. Författaren lägger fram ett eget program, sammanfattat i nio punkter. Också här är målsättningen mycket ambitiös. Författaren säger å ena sidan att hon vill skriva en lärobok men å andra sidan också att hon vill utveckla ett originellt teoretiskt ramverk. Manuskriptet, sådant det framlägges nu, har sin styrka i en nyttig litteraturgenomgång på ett brett och växande forskningsfält.

Micheletti har också ingivit ett tjugotal vetenskapliga uppsatser till bedömning. De flesta av dessa är överlappande eller identiska med material i hennes böcker. Några av dem är mycket välskrivna och utvecklar ämnen som inte återfinns i böckerna. Som exempel kan nämnas hennes uppsats "Towards Interest Articulation: A Major Consequence of Corporatism for Interest Organizations" (1990) som tar upp villkoren för "Interest articulation" samt "Intresseorganisationerna och den allmänna opinionen" där hon tar upp den ökande vikt som intresseorganisationerna lägger vid PR och hur detta förskjuter och förvränger intresseorganisationernas traditionella roll.

Michelettis senaste ansökan om planeringsbidrag från HSFR har som tema ett projekt med titeln "Struggles with Dominant Society". Projektet gäller undertryckta gruppers försök att uppnå legitimitet. Detta är ett nytt forskningsfält för henne, men det är ännu inte möjligt att säga något om vilket resultat det kan leda till.

Micheletti har en omfattande produktion på ett centralt fält inom statsvetenskapen. Hennes tidigare produktion är mer meriterande än de senare arbetena. De mera teoretiska problemställningar som hon lägger särskild vikt vid tar ofta formen av antingen schematiseringar av eller meningsyttringar om faktiska förhållanden; hennes generaliseringar över den faktiska samhällsutvecklingen skulle ha vunnit betydligt om större vikt lagts vid empiriska belägg.

Ove K Pedersen (f 1948) har utbildning som journalist (1970), fransk filmskoleexamen (1972), fransk kandidatexamen i språk teori och kommunikation från Université de Paris VIII (1973), och är cand.scient.pol. i statsvetenskap från Aarhus Universitet (1978). Pedersen har vidare studerat kommunikationsteori vid Temple University 1973-1975. Han har arbetat som utrikeskorrespondent (1967-1971), adjunkt vid Institutet för samhällsekonomi och planering, Roskilde Universitetscenter (1979-1986) och lektor vid samma universitet (1987-). I två perioder (1989-1991 och 1994-) har han varit tjänstledig från sin huvudanställning för att fungera som ledare

för Center for Offentlig Organisation og Styrelse (COS). I samband med denna tjänst tjänstgör han samtidigt som forskningslektor vid Handelshøjskolen i København. Han är knuten till Stockholm Centrum för Forskning om Offentlig Sektor som gästprofessor (1995-1997) och har fungerat som extern lektor i politisk teori vid Københavns Universitet (1993). Han har bred undervisningserfarenhet från alla nivåer. Han har administrativ erfarenhet bl a som institutsledare vid Roskilde Universitetscenter (1985-1986) och som centerledare (COS). Bland hans övriga uppgifter kan nämnas att han är medlem av två programstyrelser (en i Norge, en i Danmark), redigerar en bokserie om förhandlingsekonomi för förlaget Samfundslitteratur och är medlem av en tankargrupp (tillsammans med politiker från Folketinget) om "demokratins framtid". (Upplysningarna i ansökningen är inte fullt konsistenta med upplysningarna i den till ansökan fogade cv:n.)

Pedersen har lämnat in allt som allt 22 arbeten som underlag för kompetensvärdering. Bland dessa är tre publicerade monografier (varav en med Pedersen som ensamförfattare), 2 böcker där Pedersen är medredaktör och bidragsgivare, 7 tidskriftsartiklar, samt 5 kapitel i böcker redigerade av andra.

Ett samlande tema för de flesta av de ingivna arbetena är etablering och förändring av institutioner, mer speciellt systemförändring i riktning mot en förhandlingsekonomi – på ett ställe definierat som

Den centerlösa statsform vari en väsentlig del av resursfördelningen beslutas genom institutionaliserade förhandlingar mellan en rad självständiga beslutningscenter i stat, organisationer m.v., där sökes samordnat genom språkspel på en Kommunikativ-Scene och förhandlingsspel på en Förhandlings-Scene. (*Privat Politikk*, s 46)

På detta fält kan Pedersen redovisa en sammanhängande, mångårig forskarinsats av ett inte obetydligt omfång. I flera arbeten – bl a böckerna *Förhandlingsøkonomi i Norden* (1989, redigerad tillsammans med Klaus Nielsen) och *Privat Politikk* (1992, skriven till-

sammans med Nils A Andersen, Peter Kjær och John Elberg) – försöker Pedersen och hans medarbetare att ge en historisk beskrivning och en institutionell analys av utvecklingen längs flera axlar – statens intervenering och deltagande i löneuppgörelser, intresseorganisationers medverkan i offentlig förvaltning och framväxten av "privat näringspolitik". Forskningsinsatsen verkar i första hand ha varit inriktad på att beskriva och tolka framväxten av en förhandlingsekonomi, men vi kan spåra ett ökande intresse för att studera också konsekvenser av denna systemförändring. I förhållande till tidigare forskning, som i någon grad tjänar som inspiration (bl a den norska maktutredningen), är Pedersens kanske främsta bidrag – utöver empirisk kartläggning av utvecklingen i hans eget hemland – en utvidgning av perspektivet till att omfatta också det vi lite oprecist kunde kalla de kommunikativa och diskursiva aspekterna av det nya "politisk(e) samarbejdssystem". Här kommer hans breda utbildningsbakgrund uppenbart till nytta. Pedersen finner att det genom det nära samspillet mellan statliga och privata aktörer (intresseorganisationer, större företag) utvecklas en gemensam referensram – ett fundament av problemdiagnoser och lösningsperspektiv – som präglar den offentliga debatten och bidrar till att möjliggöra enighet om mera specifika förhandlingsfrågor. Genom denna perspektivutvidgning kommer Pedersen till andra konklusioner än de som har tagit utgångspunkt i formell förhandlingsteori. Således anser sig Pedersen kunna avvisa de svar som har givits av Leif Johansen och formaliserad spel- och förhandlingsteori (*Förhandlingsøkonomi i Norden*, s 38) och som – grovt förenklat – säger att förhandlingssystem har en inneboende tendens till att inte utnyttja de integrativa potentialer de skulle realisera.

Trots betydande överlappning är det inget tvivel om att Pedersens arbeten tillsammans utgör ett viktigt bidrag till studiet av förhandlingsekonomin framväxt och verksamhets sätt i de nordiska länderna, och därför måste räknas som vetenskapligt klart meriterande. För läsaren kvarstår likväl flera frågor och invändningar. Ett genomgående problem

är att Pedersens till dels ganska breda och målande tolkningar av utvecklingen verkar ligga "i utkanten" av det datamaterial som presenteras. Även om Pedersen på ett redigt sätt beskriver huvuddrag i den historiska utvecklingen (i Danmark) och ger flera talande illustrationer, räcker dessa knappast som fullgod dokumentation för de till en del ganska vittgående utläggningar han ibland gör.

Det generella intresset för institutionsbildande och institutionella ändringar följes upp i flera arbeten som pekar utöver temat "förhandlingsekonomi" (men som likväl i flera fall bygger på insikter som vunnits genom arbetet med detta forskningsfält). Ett av dessa arbeten är boken *Förvaltningspolitik i Norden* (1994, redaktör tillsammans med Per Lægread), baserad på ett större projekt med samma namn. Här bidrar de två redaktörerna med introduktions- och konklusionskapitel. Det sista av kapitlen, där Pedersen är huvudförfattare, ger en koncis uppsummering av huvudresultat och hypoteser. Ett annat större arbete är debattboken *Demokratiets lette tilstand* (1994, skriven av Pedersen på grundval av diskussioner inom en tänkargrupp ledd av Henning Hummelose). Utgångspunkten för denna bok är ett antagande om att tilltron till att det är möjligt att lösa stora samhällsproblem genom demokratiska politiska institutioner har försvagats. En viktig grund till denna utveckling menar tänkargruppen ligger i att politiken själv har "brutit ut från" sin ursprungliga institutionella inhägnad och därmed i viss mån undandragit sig de etablerade demokratiska procedurerna. Pedersen ger en välskrivna och engagerad diskussion av detta förhållande, och tänkargruppen uppsummerar sina konklusioner i tre (inte helt kristallklara) "grundsatser". Boken har först och främst pedagogiskt meriteringsvärde, så till vida att den på ett ganska övertygande sätt visar att Pedersen har förmåga att tillrättalägga delvis krävande vetenskapliga resonemang för en bredare publik. Ett tredje projekt som kan nämnas här gäller utvecklingen av intresserepresentation i Öst- och Centraleuropa. Härifrån finns hittills bara ett par tidskriftsartiklar, som bägge ger nyttig komparativ kunskap, men har

mindre teoretiska ambitioner. Det har i stället tidskriftsartikeln "Nine Questions to a Neo-Institutional Theory in Political Science" (1991). Här, som i flera andra arbeten, kommer Pedersens starka intresse för grundläggande teoretiska frågor klart till uttryck. Artikeln har intresse som ett bidrag till att identifiera mer eller mindre olösta problem i en bestämd forskningstradition, men ger i liten utsträckning självständiga uppslag till lösningar.

Pedersen har ytterligare till ansökningshandlingarna fogat ett längre delutkast till en planlagd avhandling om "Arbetsinstitutionelle historie". Med författarens egna ord är avhandlingen ett försök på att beskriva en 300-årig utveckling i konstruktionen av arbetet, arbetskraften och arbetsmarknaden. Den framlagda delen behandlar det första av dessa tre ämnen. Målet är att belysa "...hvordan den formue- og obligationsretlige literatur først forsigtigt senere mere avklaret, skaper en systematisk oppfattelse av den individuelle arbeidslejekontrakt" (s 2) – mer precist en övergång från ett privilegie- och "bevillnings"-reglerat förhållande mellan principal och underordnad till ett fritt kontraktsförhållande mellan lönarbetare och arbetsgivare. Utkastet ger en mycket ingående analys av denna utvecklingen i rättsuppfattning, och även om utkastet behöver en strängare redigering, ger det underlag för betydande förväntningar beträffande den slutliga avhandlingen.

Som antytts ovan har Pedersen intresserat sig starkt för vetenskapsteoretiska problemställningar. Detta kommer till uttryck i flera av de arbeten som berörs ovan, men först och främst i läroboken *Videnskabsproblemet – introduksjon til positivisme-traditionen, den klassiske marxisme, Althusser-skolen, kapitallogikken* (1983). I denna bok ger Pedersen – i en frisk "muntlig" och dialogpräglad stil – en översikt över fyra teoriinriktningar, med särskild vikt på att belysa positivismkritiken från 1960-talet och de marxistiska "rekonstruktionsförsöken" på 1970-talet. Boken har klart pedagogiskt meriteringsvärde, men kan knappast räknas som något självständigt forskningsbidrag.

Sammanfattningsvis framstår Pedersens forskning om framväxten av och verksamhetssättet hos förhandlingsekonomiska system som hans hittills viktigaste vetenskapliga bidrag. På detta fält har han bidragit med intressant empirisk kunskap och framför allt genom att utvidga perspektivet till att inkludera också kommunikativa aspekter. Också mer allmänt verkar Pedersens mer nyskapande bidrag vara uttryck för just hans förmåga att koppla olika teoriinriktningar och perspektiv på ett fruktbart sätt. Även om Pedersens arbeten på detta och angränsande fält tillsammans är klart meriterande, saknas dock – enligt vår mening – i Pedersens produktion något större vetenskapligt arbete som kan dokumentera förmåga att genomföra en forskningsuppgift med mer fördjupning som leder till systematisk användning av samhällsvetenskapens metodiska redskap och till kritisk prövning av olika hypoteser eller perspektiv. Den påbörjade avhandlingen skulle kunna bli ett sådant arbete. Vid den samlade bedömningen har vi också beaktat att Pedersens internationella publicering hittills är något begränsad. Pedersens starka pedagogiska meritering – som också kommer klart till uttryck i flera av de skriftliga arbetena – och hans inte obetydliga administrativa erfarenhet kan inte helt uppväga den litet för tunna vetenskapliga meriteringen.

Bengt Sundelius (f 1950) har både mastergrad (1974) och doktorgrad (1976) i internationella studier från University of Denver. Sundelius tjänstgjorde från 1976 som Assistent och senare som Associate Professor of International Studies vid Pradley University (Peoria). Efter en kortare tid vid University of Washington (Seattle), har han från 1985 varit knuten till Stockholms universitet, där han blev antagen som docent 1984. Från 1987 till 1991 ledde han Institute for English Speaking Students vid universitetets International Graduate School. Från 1991 har han innehaft forskartjänst i "politiskt samarbete i Europa" vid HSFR. Som ett led i sin forskarutbildning tog han en grundkurs i högskolepedagogik. Sundelius har haft undervisning för studenter på

alla nivåer, och varit handledare för en mängd magisterstudenter och doktorander. Han har vidare varit fakultetsopponent, betygsnämnsledamot och sakkunnig vid ett flertal tillfällen.

Sundelius har deltagit mycket aktivt i internationella fackliga forum och haft flera uppdrag i sådana sammanhang. Bl a har han varit vicepresident i International Studies Association och ordförande för Nordisk förbund för internationella studier. Han är nu redaktör för tidskriften *Cooperation and Conflict*.

Som underlag för kompetensvärdering har Sundelius lämnat in allt som allt 35 arbeten, varav 3 publicerade monografier (och ytterligare 2 i utkastform), 4 redigerade böcker och 23 artiklar i tidskrifter eller böcker redigerade av andra. Med två undantag är alla de inskickade publikationerna på engelska.

Sundelius primära forskningsintressen är studier av utrikespolitik och internationell politik. Ett samlande fokus för merparten av hans vetenskapliga produktion är den sammanvävning mellan samhällen som i den engelskspråkiga litteraturen gärna betecknas som "(complex) interdependence". Sundelius söker dels att beskriva sådana beroenderelationer och mäta deras styrka, dels att analysera dynamiken i utvecklingsprocesserna med vikt på att förstå de kausalmekanismer som uppmuntrar och motverkar integration, och dels av att förstå konsekvenserna av tätare sammanvävning och ökad integration för den enskilde aktören. Efter hand ser vi en klar förskjutning av forskningsintresset från studier av utvecklingens förlopp och drivkrafter till studier av konsekvenserna av "complex interdependence".

Sundelius första större arbete är doktorsavhandlingen *Nordic Cooperation: A Dynamic Integration Process*, från 1976 (opublicerad men den utgör underlag för flera senare artiklar). Med författarens egna ord är syftet med avhandlingen "to analyze the processes and outcomes of the Nordic cooperation efforts during the last twenty years in terms of their contribution to a Nordic integration process" (s 22). Studien är i första hand ett försök på att ge en systematisk och flerdimensionell beskrivning av ett utvecklingsförlopp – det "nor-

diska mönstret" för regional integration – längs tre axlar ("societal", "attitudinal" och "political"). Genom systematisk mätning med hjälp av flera uppsättningar av operationella indikatorer, hittar han en klar utveckling i riktning mot ökad integration på det politiska planet (dock så att institutionsbyggandet "hängjer efter" den faktiska policy-koordineringen) och på attitydplanet, medan utvecklingstendenserna är mindre entydiga vad gäller samhällsmässiga transaktioner. Avhandlingen har emellertid ambitioner utöver de rent beskrivande. En huvudfråga är i vilken grad och hurdan utvecklingen längs en av dimensionerna påverkar utvecklingen längs den andra. Genom att fullfölja den frågan söker Sundelius medvetet att dra ut implikationer av sin egen empiriska analys för huvudteser i nyfunktionalistisk integrationsteori.

I avhandlingen visar Sundelius mycket av de kvaliteter som präglar också hans senare vetenskapliga arbeten. Problemställningen är klart förankrad i tidigare forskning. Projektdesignen är klart utformad och genomtänkt. Analysen är relativt ingående och samtidigt kompetent utförd. Resultaten har såväl empiriskt som teoretiskt intresse. Ändå är analysen behäftad med vissa oklarheter. Den mest implikationsrika gäller förhållandet mellan förloppsbeskrivning och kausalutsagor. Det är inte alltid alldeles lätt för läsaren att avgöra när författaren gör sådana övergångar och heller inte exakt på vilken grund vissa av kausalslutledningarna dras. Trots sådana invändningar står det fast att avhandlingen är ett klart meriterande arbete.

Redan i vissa av uppföljningsarbetena kan vi märka en förskjutning av intresset – från analys av systemförändringens karaktär och dynamik till studier av dess konsekvenser. I första hand kommer detta till uttryck i ett intresse för att förstå de styrnings- och förvaltningsmässiga utmaningar som skapas av ökat ömsesidigt beroende och myndigheternas åtgärder för att klara dessa. Hans viktigaste arbete inom detta fält är boken *Managing Transnationalism in Northern Europe* (1980), den utmärkta översiktsartikeln "Interdependence and Foreign Policy" (också från 1980), och

framför allt boken *Internationalization and Foreign Policy Management* (med Lauri Karvonen, 1987; sammanfattad i en artikel i *International Studies Quarterly* 1990). Vi skall här nöja oss med att närmare kommentera den sist nämnda boken.

Utgångspunkten för denna studie är resultat och hypoteser från annan forskning som, starkt förenklat, säger att ökat ömsesidigt beroende mellan länder påverkar såväl mängden som arten av internationella frågor som myndigheterna måste förhålla sig till, "inrikesdepartementens" deltagande i arbetet med internationella saker, och andelen av centralförvaltningens samlade resurser som går åt till att hantera ett lands förhållande till omvärlden. Det empiriska materialet hämtas i första hand från Sverige och Finland, och täcker perioden 1950-1980, men i ett särskilt kapitel gör författarna ett försök på att jämföra resultaten från dessa två länder med tillgängliga upplysningar om bl a Danmark och Norge. Huvudkonklusionen är att det (särskilt i Finland) har varit en kraftig ökning av resursförbrukningen på internationella saker, men att växten i "hemmasektorn" har varit ännu starkare i Sverige och nästan lika stark i Finland. Detta ger författarna grund för att ifrågasätta "conventional wisdom". "Internationaliseringen" av statsförvaltningen är, antyder de, inte primärt ett resultat av ökande ömsesidigt beroende, utan snarare ett uttryck för att "the expansion of government activity at home leads to a growing interest in foreign relations of relevance to domestic concerns" (s 53). Författarna finner också att utrikesministerierna i båda länderna har lyckats överraskande väl med att behålla sin relativa andel av resurserna trots ökande engagemang från andra departement, mätt i absoluta termer. De antar att en viktig grund till detta är utrikesministeriernas ställning som förvaltare och uttolkare av de två staternas officiella neutralitetsdoktriner.

Denna bok är ett viktigt bidrag till forskningslitteraturen på fältet, och måste räknas som klart meriterande. Den knyter explicit an till tidigare forskning, använder systematiskt tillgängligt empiriskt material, och är rik på såväl beskrivande information som teoretiskt

implikationsrika tolkningar. Samtidigt är dock analysen behäftad med problem och begränsningar. Det viktigaste problemet gäller validiteten hos de operationella indikatorer författarna använder för att mäta internationalisering och arbetsfördelning. Exempelvis kan mycket tyda på att när internationaliseringen kommer över en viss nivå, blir det mer och mer vanligt för "inrikesdepartementen" att integrera "utrikesaker" som en ordinär del av de enskilda avdelningarnas arbetsfält – dvs *inte* att samla sådana uppgifter i en egen avdelning. I så fall kan vi inte få ett stabilt mått på "internationalisering" genom t ex att räkna antal anställda i specialiserade "utrikesenheter". Till författarnas ursäkt bör det läggas till att de på denna punkt är i gott sällskap, och att mera tillfredsställande mätinstrument skulle vara betydligt mer arbetskrävande att använda.

Intresset för konsekvenserna av ömsesidigt beroende är inte begränsat till att gälla resursinsats och rollfördelning inom förvaltningen; också politikens *substans* antas bli påverkad av systemändringar. Sundelius huvudsyfte här har varit neutralitetspolitikens ändrade villkor i ett system präglad av komplext ömsesidigt beroende och till dels hög spänning mellan huvudaktörerna ("adversarial interdependence"). Detta tema behandlas i flera tidskriftsartiklar och bokkapitel, samt i ett ännu ej färdigt bokmanuskript (Interdependens, konflikt och säkerhet, med Ulrika Mörth). En huvudtes är att ett system präglad av komplext, ömsesidigt beroende för med sig ökad sårbarhet, men också öppnar nya möjligheter för att utöva inflytande genom användande av transnationella "penetrationsstrategier". Temat belyses genom en ingående studie av det amerikanska försöket att begränsa exporten av högteknologi till Sovjetunionen och dess allierade, samt Sveriges hantering av krav som låg inbyggda i den amerikanska politiken.

Även om "complex interdependence" kan stå som ett samlande tema för det mesta av Sundelius vetenskapliga verksamhet, har han också skrivit viktiga arbeten inom andra fackområden. Vi syftar här på hans forskning inom fälten utrikespolitiska beslutsprocesser och komparativ utrikespolitik.

Intresset för utrikespolitiska beslutsprocesser kom tidigt till uttryck i en kompetent utförd litteraturstudie om Störningsfaktorer i Utrikespolitiska Beslutsprocesser (1982). Av större meriterande värde är hans senare arbete om krishantering (till en stor del utfört tillsammans med Eric Stern). Här framläggs utkast till två böcker (The Imperative of Decision: Sweden, U137 and the USSR, med Eric Stern, och Krishantering på svenska, tillsammans med Eric Stern och Michael Winnerstig). Dessa studier bygger på en artikulerad forskningsstrategisk grundsyn som samtidigt på ett träffande sätt beskriver dessa arbetens karaktär:

Foreign policy studies should now return to a focus on the inner workings decision making rather than with constructing elaborate schemes for cross-national testing of abstract hypotheses. (*Imperative for Decision*, Ch 1, p 13) It is our contention that there is no by human nature or by international anarchy given logic, which operates across time and space. In fact, this essential decision making ingredient must be uncovered on a case by case basis through painstaking, empirically meticulous, contextually sensitive, and yet theoretically and methodologically sophisticated research. (Ibid, p 19)

Även om båda dessa manuskript ännu bara finns i utkast, kan vi slå fast att Sundelius och hans medarbetare har gjort en betydelsefull forskarinsats, som också har ett uppenbart praktiskt intresse. Studierna uppvisar god överblick och fin förståelse av "the state of the art", förmåga att tillgodogöra sig olika typer av material i ingående djupstudier, och förmåga att påvisa såväl teoretiska som praktiska handlingsimplikationer av de empiriska observationer som görs. De kraftfulla argumenten för mikro-orienterade studier av beslutsprocessen blir visserligen något onyanserade; vad som är en fruktbar ansats kan bli en vara beroende av vad vi egentligen syftar till att förklara eller förstå, dvs av vad som är vår beroende variabel. Inte desto mindre verkar det klart att vi står inför forskning som kommer att uppmärksammas i det internationella vetenskapssamhället.

Även om Sundelius i det mesta av sin empiriska forskning riktar sökarmotivet mot Sverige, har han också i flera artiklar och redigerade böcker bidraget – direkt och indirekt – till jämförande studier av utrikespolitik. Bland hans viktigaste explicit komparativa publikationer måste räknas böckerna *Foreign Policies of Northern Europe* (1982) och *The Neutral Democracies and the Cold War* (1987) – båda med Sundelius i rollerna som redaktör och bidragsgivare. Särskilt den första av dessa utmärker sig genom att den är genuint komparativ i sin uppläggning. Redaktörens egna djärva försök på att dra jämförande konklusioner verkar dock att innehålla försök till resonemangsmässiga övertolkningar.

Sammanfattningsvis framstår Sundelius som en forskare med bred överblick över och säkert grepp om den internationella facklitteraturen på sitt fält, solid metodisk skolning, vilja och förmåga att systematiskt använda olika typer av material, och till att ge sin egen forskning en inriktning och en form som gör att den kan tjäna som bidrag till det kumulativa kunskapsuppbyggandet inom forskningsfältet. Han framstår som intellektuellt självständig, men inte i lika hög grad som genuint nyskapande; han går ofta in i rollen av den som efterprövar, nyanserar, korrigerar eller konsoliderar andras hypoteser. Han framstår som en utpräglad "lagspelare" och i ökande grad också som inspiratör och ledare för yngre doktorander. Även om många av hans publikationer är resultat av samarbete, är hans egen forskningsinsats utan tvivel av en sådan kvalitet och ett sådant omfång att den har ett gott meritvärde.

Helga Hernes: Sammenfatning og konklusjon

De gjenstående seks søkere kan etter min mening deles i tre grupper: en gruppe av tre som er klart kompetente og kan komme i betraktning for stillingen, en gruppe av to som tross sine meritter ikke er kommet så langt som de første tre, og en gruppe av en som ikke kan betraktes som professorkompetent ennå. Jeg tar her i betraktning pedagogiske og administ-

rative kvalifikasjoner, omfanget og kvalitet av søkernes vitenskapelige produksjon, i hvilken grad de har levert arbeider som kan betraktes som kreative og deres bidrag til det feltet de arbeider innenfor.

Den første gruppen består av Berglund, Sundelius og Eduards, den andre av Micheletti og Lindensjö og den tredje av Pedersen. Jeg skal vurdere dem her i motsatt rekkefølge.

Pedersens betydelige forskningsadministrative og pedagogiske erfaring, bredden i hans interessefelt og bakgrunn er på mange måter meriterende. Men for et professorat i statsvitenskap må han først og fremmest bedømmes på grunnlag av de innsendte arbeidene. Pedersens tyngste arbeider er innen feltet forhandlingsøkonomi hvor han bidrar med mange interessante perspektiver og til dels nye teoretiske ansats hentet fra kommunikasjonsteori. Hans empiriske belegg for de utviklingsstrekk han fremhever er dog for tynn. Hans vitenskapsteoretiske diskusjoner, spesielt i boken *Videnskapsproblemet* har form av en lærebok heller enn et forskningsbidrag. Pedersens interesse for demokratiske prosesser kommer til uttrykk i den velformulerte debattboken *Demokratiets lette tilstand*. Boken er dog mere et formidlingsprosjekt basert på en arbeidsgruppes diskusjoner enn et uavhengig meriterende forskningsbidrag. Hans artikkel "Nine Questions to a Neo-Institutional Theory in Political Science" viser at han har innsikt i viktige forskningproblemer, men han kommer ikke med noen egne analytisk-teoretiske innspill. Ellers er hans internasjonale publisering meget begrenset. På det nåværende tidspunkt mangler Pedersens produksjon et større, samlet vitenskapelig arbeid. Det er å vente at den planlagte boken om "Arbeidets institusjonelle historie" vil gi ham anledning til å fordype seg på den måten han ikke har rukket inntil nå. Samlet sett kan Pedersen ennå ikke anses å være kompetent til et professorat i statsvitenskap.

Lindensjøs produksjon viser en kreativ og mangesidig forfatter som ennå ikke har samlet seg rundt noe større arbeid etter sin doktoravhandling. Men hans samlede produksjon viser en forfatter med mange dimensjoner i noen til-

feller på høyt intellektuelt nivå. Det må også fremheves at han tross mangel på internasjonalt publisering er fortrolig med den internasjonale litteraturen på sitt felt. Noen av hans arbeider er av høy kvalitet og det oppveier i en viss grad mangelen på det større arbeid. Det er likevel ikke så lett å bedømme hans meritter siden flere av hans innsendte arbeider er i upubliseret manuskriptform og derfor enda ikke helt ferdigstillet. Hans arbeider mangler også et samlende perspektiv. Han er på sitt beste i korte analytiske observasjoner og kommentarer, men disse oppveier ikke mangelen på en overordnet agenda. For å kunne tilskrives professorkompetanse uten tvil måtte han satse på en mere overordnet problemstilling og gjennomføre den. Hans pedagogiske og administrative erfaring er ikke stor men tilstrekkelig for et professorat. Allt i allt kan han bedømmes som professorkompetent under tvil.

Micheletti har en større og tematisert sett mere samlet produksjon enn de to foregående søkerne. Etter rent kvantitative mål er Michelettis produksjon uten tvil stor nok for et professorat. De to første monografierne om TCO og landbrukorganisasjonene har sin styrke i den empiriske beretningen og er dermed verdifulle bidrag til den skandinaviske korporatisme litteraturen. Hennes senere skrifter har teoretiske målsetninger, gjerne i form av typologier, men er ofte preget av påstander og meningsyttringer som ikke er empirisk funderet. Hennes siste bokmanuskript er en lærebok og er derfor pedagogisk men ikke vitenskapelig meriterende. Michelettis relativt omfattende produksjon viser svakheter som en større fordypning i de viktige problemstillingene hon tar opp kunne ha unngått. Styrken i hennes produksjon ligger i det tematiske fokus og det faktum at hon er kommet med gode bidrag til sitt felt, svakheten kommer klart frem i det faktum at hennes senere teoretiseringer ikke viser seg å være et anvendelig verktøy for analysene hun foretar. Kvaliteten i hennes produksjon er med andre ord varierende og det er betenkelig at det er hennes senere skrifter som er mindre meriterende enn de tidligere. Hennes forskningsadministrative og pedagogiske erfaring er ikke særlig stor men tilstrekkelig. Allt

i allt kan hun tilkjennes professorkompetanse under en viss tvil.

De gjenstående tre søkerne er dermed *Berglund*, *Sundelius* og *Eduards*. Jeg skal her sammenlikne dem etter administrative, pedagogiske og vitenskapelige kriterier.

Berglund har i kraft av sin mangeårige erfaring som professor den største erfaring av de tre som universitetslærer, veileder og administratør og må rangeres først. Han har også vært dekan og prefekt og har stor erfaring i internasjonalt samarbeid.

Eduards har i mange år vært nøkkelfigur i oppbyggingen av den statsvitenskapelige kvinneforskningen ved Stockholms universitet og i Sverige forøvrig, i forskningsrådet og i nordiske sammenheng. Samtidig har hun undervist på flere nivåer. Sundelius har vært leder for International Graduate School og har veiledet doktorander både i Sverige og USA. Både Eduards og Sundelius har vært aktive i internasjonalt forskningssamarbeide, men her har Sundelius et viss forsprang siden han har undervist i USA og hans fag kaller på samarbeid å tvers av landegrensene. Eduards og Sundelius kan omtrent likestilles i så henseende.

Også når det kommer til de vitenskapelige kriterier må Berglund rangeres først. Han har en stor produksjon, noe ujevnt og kanskje i noen tilfeller ikke særlig originalt, men dog klart meriterende. Han har levert viktige bidrag til den nordiske og svenske partiforskningen og til politisk økologi. Han er uten tvil godt skikket til et professorat i statsvitenskap.

Eduards produksjon er kjennetegnet av en stadig oppadgående kurve når det gjelder originalitet og teoretisk tyngde. Hennes tidligere publikasjoner viser at hun er en god håndverker. Hun har vært med på å bygge ut den statsvitenskapelige kvinneforskningen i Norden og har hatt faglig innflytelse. Både Eduards og Sundelius har kommet med viktige bidrag innenfor sitt fagfelt. Det forspranget Eduards har når det gjelder originalitet og nyskapning oppveies av Sundelius mere omfattende meriterende produksjon. Tross visse svakheter har Sundelius kommet med bidrag som kan sies å være på internasjonalt nivå. Han har doku-

mentert tyngde og kompetanse. Han har også gjort en stor innsats i utarbeidelsen av et forskningsprogram. Etter en samlet vurdering av alle kriteriene rangeres derfor Sundelius foran Eduards.

Sammenfatningsvis innstiller jeg de tre kompetente søkerne i følgende rekkefølge:

1. Sten Berglund
2. Bengt Sundelius
3. Maud Eduards

Helga Hernes

Bo Särilvik: Jämförande meritbedömning, rangordning av de sökande samt förslag Vid en sammanfattande bedömning finner jag att tre av de sökande – nämligen Berglund, Eduards och Sundelius – har så stort försteg med avseende på ådagalagd vetenskaplig skicklighet samt så goda meriter i övrigt att de i första hand bör komma i fråga för tjänsten. I det avslutande avsnittet till detta yttrande företas en närmare jämförelse och rangordning mellan dessa sökande och förslag till innehavare av professuren framläggs.

Innan den slutliga jämförelsen mellan nämnda tre sökande i "tätgruppen" företas, synes det vara på sin plats att något kommentera även övriga sökandes meritering i en mer övergripande jämförelse.

Lindensjö har en vetenskaplig produktion, som karakteriseras av en mångfald av ansatser snarare än samling kring större forskningsuppgifter. För den här gjorda bedömningen har han ingivit ett stort antal mindre skrifter (uppsatser, bokkapitel mm) samt två bokmanuskript, men ännu föreligger endast ett större, publicerat arbete i bokform (doktorsavhandlingen). Det måste dock sägas att *Lindensjö* ger prov på originalitet, idérikedom och stor förtrogenhet med den internationella diskursen inom de politiskt-teoretiska områden som fångat hans intresse. Det förhållandet att ett par av *Lindensjö*s större arbeten endast föreligger i manuskript gör det något vanskligt att bedöma hans vetenskapliga meritering. Jag finner dock att *Lindensjö* ådagalagt den veten-

skapliga skicklighet som krävs för kompetens för professur, men med svagare meritering än den nämnda "tätgruppen". *Lindensjö*s pedagogiska och administrativa meritering får anses tillräcklig och han kan således bedömas som kompetent för tjänst som professor.

Micheletti har publicerat monografier om svenska tjänstemanna- och jordbrukarorganisationer, där hon knyter an till korporatismteori. Böckerna utgör goda bidrag till forskningsområdet, främst på grund av den empiriska belysningen av organisationsstrukturer och interndemokratiens problem. I senare arbeten (varav ett föreligger i bokform på svenska och engelska och ett som bokmanuskript i ofullbordat skick) söker *Micheletti* sätta relationer mellan organisationer ("det civila samhället") och stat i ett teoretiskt perspektiv, där hon vill belysa den svenska samhällsutvecklingen. Det empiriska materialet är av intresse som deskription men det räcker knappast till för att underbygga de teoretiska resonemang – eller andra teser – som bildar ett slags föreställningsram för framställningen. *Micheletti* kan bedömas som kompetent för professor, men med en svagare meritering än de tre i tätgruppen. Hennes meritering med avseende på övriga befordringsgrunder får anses tillräcklig. Tillsammansaget kan hon således bedömas äga kompetens för en tjänst som professor.

Pedersen har en stark forskningsadministrativ och pedagogisk meritering, och synes ha god erfarenhet med avseende på forskarutbildning. *Pedersen* har på ett förtjänstfullt sätt samlat grupper av forskare kring teman och därvid bidragit med såväl redaktörskap som kapitel och uppsatser i anslutning till dessa teman. Flertalet av de kapitel och uppsatser som ingivits har författats tillsammans med andra. *Pedersen* har ensam författat en lärobok om vetenskapsriktingar, men därutöver har han inte framlagt något större eget vetenskapligt arbete inom statsvetenskapens ämnesområde, som skulle kunna jämföras med t ex en doktorsavhandling. (I manuskript föreligger dock ett par kapitel i en planerad doktorsavhandling om arbetets institutionella historia.) Huvuddelen av hans produktion utgörs av bokkapitel

och uppsatser kring temat "förhandlingsekonomi" och den omvandling av politik och statsform som – enligt hans analys – uppkommer vid övergången från blandekonomi till förhandlingsekonomin. Det finns en tendens till vaghet i teoriformulering (parad med en tendens till mångordighet) i Pedersens arbeten och säkerheten i den empiriska grunden för teoribyggande är inte alltid övertygande. Pedersens vetenskapliga meritering är ännu ej tillräcklig för kompetens som professor.

Det återstår nu att företa en jämförelse mellan de tre sökande som här placerats i en "tätgrupp": *Berglund, Eduards* och *Sundelius*.

Vad först beträffar pedagogisk skicklighet samt administrativ skicklighet och forskningssinformation måste Berglund tillerkännas ett betydande försteg framför de båda andra i denna grupp. Berglunds meritering innefattar en bred pedagogisk verksamhet, forskarhandledning och forskningsledning och därtill kommer hans verksamhet som professor, prefekt och dekanus. Vid en bedömning av här berörda befordringsgrunder synes vidare Sundelius böra tillerkännas försteg framför Eduards. Särskilt bör nämnas att Sundelius har meritering som föreståndare för International Graduate School vid Stockholms universitet och att han varit engagerad i forskarutbildning och forskningshandledning i både Sverige och USA. Det bör dock tilläggas att även Eduards har en god pedagogisk och administrativ meritering, inte minst genom hennes insatser för utvecklandet av kvinnovetenskap och kvinnoforskning.

Vid rangordningen med avseende på vetenskaplig skicklighet finner jag att Berglund har ett försteg framför Eduards och Sundelius. Här faller Berglunds mångsidiga och omfattande vetenskapliga produktion utslaget; denna innefattar värdefulla bidrag, som tillsammans taget har gott meritvärde, till både nordisk och svensk partiforskning, politisk ekologi och forskning om utvecklingen i Östeuropa.

Eduards har med avseende på denna befordringsgrund en styrka i bredden av hennes forskning: internationell och svensk politik, idéhistoria samt statsvetenskaplig kvinnoforskning. I hennes tidigare produktion på det

kvinnovetenskapliga området ingår goda empiriska och frågeställande arbeten i bok- och rapportform. Hennes produktion under de senaste åren har tyvärr inte lett fram till något arbete som redovisar en större slutförd forskningsuppgift; dock är hennes bidrag i form av uppsatser teoretiskt innovativa och viktiga.

Sundelius har gjort en betydande forskningsinsats inom de aspekter av internationell integration och interdependens som i en följd av studier varit hans specialområde. Han har även förtjänstfullt tagit upp till belysning mer allmänna områden i internationell politik i arbeten som han redigerat och bidragit till. I de senaste arbetena, som dock föreligger endast i form av oavslutade manuskript, prövar han vidare nya intresseväckande ansatser i sin forskning. Hans aktivitet i form av internationellt konferensdeltagande med uppsatser är imponerande.

Tillsammans taget synes Sundelius ha en något starkare forskningsmeritering och, särskilt under senare år, mer omfattande vetenskaplig produktion än Eduards. Sundelius bör därför tillerkännas ett försteg framför Eduards med avseende på ådagalagd vetenskaplig skicklighet.

Vid en samlad meritvärdering av vetenskapliga, pedagogiska och andra meriter finner jag att Berglund, som har starkast meritering med avseende på båda befordringsgrunderna, bör sättas före Eduards och Sundelius. Vid jämförelse mellan Eduards och Sundelius med avseende på samlad meritering bör Sundelius, enligt min bedömning, sättas före Eduards.

Jag gör sålunda följande rangordning mellan de tre sökande som enligt min mening i första hand bör komma i fråga för tjänsten:

1. Sten Berglund
2. Bengt Sundelius
3. Maud Eduards

Till innehavare av tjänsten föreslår jag *Sten Berglund*.

Bo Särilvik

Arild Underdal: Sammenfatning og konklusjon

Jeg finner at søkerne kan inndeles i tre grupper. En søker – *Pedersen* – har etter min vurdering ennå ikke fremlagt en vitenskapelig produksjon som fullt ut tilfredsstillende krav som må stilles for et professorat. En annen gruppe – søkerne *Lindensjö* og *Micheletti* – tilfredsstillende etter min oppfatning såvidt og under noe tvil minstekravene for professorkompetanse. Søkerne i den tredje gruppen – *Berglund*, *Eduards* og *Sundelius* – er etter min vurdering alle klart kompetente for den utlyste stilling.

Pedersen har bidratt med interessant empirisk kunnskap om forhandlingsøkonomiens fremvekst og virkemåte. Han har også bidratt teoretisk ved å utvide perspektivet på forhandlingsøkonomiske systemer til å inkludere også kommunikative og diskursive aspekter. Også i arbeider om andre emner viser han evne til å kople ulike tilnæringsmåter og perspektiver på en fruktbar måte. I en samlet vurdering fremstår likevel hans vitenskapelige produksjon ennå som litt for spinkel til å tilfredsstillende krav som må stilles for et professorat. Han har ennå ikke fullført et større arbeid (på doktorgradsnivå) som dokumenterer evne til å gjennomføre et mer krevende prosjekt med den fordypning, penetrasjon og systematiske bruk av fagets analyseverktøy og metoder som vi bør kreve for å tilkjenne professorkompetanse. Hans internasjonale publisering er ennå begrenset. *Pedersen*'s betydelige pedagogiske meritering – såvel i skriftlige arbeider som i undervisning, veiledning og faglig entreprenørskap – hans store utadrettede virksomhet, og hans verdifulle administrative erfaringer veier klart positivt i den samlede vurdering, men disse kvalifikasjoner kan etter min mening ikke helt oppveie den ennå noe spinkle vitenskapelige meritering.

Også i *Lindensjö*'s vitenskapelige produksjon er mangelen på større og mer ambisiøse forskningsprosjekter og publiserte arbeider (etter doktoravhandlingen) slående. Selv om det finnes klare tematiske sammenhenger i hans produksjon, er det ikke lett å få øye på noe samlende forskningsprogram med klar frem-

drift. Han fremtrer i det hele mer som en belest og reflektert "kommentator" enn som skapende forsker. Hans internasjonale publisering er så langt meget liten. Hans pedagogiske erfaringer synes fullt tilfredsstillende, mens hans erfaring fra faglig ledelse og administrasjon så langt er ganske beskjeden. Når jeg allikevel, under noe tvil, finner å kunne tilkjenne ham kompetanse for et professorat, er grunnen at han i sine beste arbeider viser evne til å nå et ganske høyt faglig nivå i flere henseende. Ikke minst er jeg slått av hans evne til skarpsindige og selvstendige refleksjoner over krevende teoretiske problemstillinger, og av hans evne til å nå et relativt høyt presisjonsnivå i enkelte av sine analyser. På sitt beste når *Lindensjö* et vitenskapelig kvalitetsnivå som oppfyller kravene til professorkompetanse, men fraværet av mer ambisiøse forskningsinnsatser, internasjonal publisering og markert faglig fremdrift reiser tvil om han vil kunne ivareta fullgodt de vitenskapelige lederskapsfunksjoner som innehaveren av et professorat i det svenske universitetssystemet bør kunne fylle. Under noe tvil anser jeg ham dog kompetent for den utlyste stilling.

Micheletti fremstår som en produktiv, energisk og djerv forsker. Men grensen mellom djervhet og overmot kan være uskarp, og for enkelte av hennes arbeider synes den sistnevnte karakteristikken like nærliggende som den første. Fordi det finnes godt belegg for både ros og ris, ville det ikke forbause meg om ulike sakkyndige kan komme til ulike konklusjoner i den samlede kompetansevurdering. Konklusjonen synes å avhenge helt av hvordan man veier sterke og svake sider ved hennes faglige produksjon opp mot hverandre. På pluss-siden kommer fremfor alt hennes betydelige produktivitet, en indre tematisk sammenheng og faglig utvikling, og det faktum at hun har levert interessante bidrag – først og fremst i form av empirisk kunnskap – til studiet av forholdet mellom stat og "det sivile samfunn". På den andre siden synes energien og djervheten tidsvis å gå ut over konsentrasjon, penetrasjon og kritisk ettertanke. Jeg er slått av at hun, særlig i sine senere arbeider, har en tendens til å strekke makro-resonnementer lenger enn hun med

rimelighet kan sies å dokumentere at hun har belegg for, og at hun gjerne møter komplekse utfordringer med en form for "horisontalt mangfold" – i form av riss av flere typologier og analyseperspektiver – snarere enn "vertikal penetrasjon", d.v.s. forsøk på "dybde-boring" ved hjelp av et innbyrdes avstemt og integrert analyseverktøy. Det er heller ikke alltid helt lett å finne ut nøyaktig hvilke(n) problemstilling(er) som til enhver tid søkes besvart. Til tross for disse innvendingene står det fast at hun har levert interessante og selvstendige forskningsbidrag, og at hun holder høy faglig produktivitet. Hennes pedagogiske meritering synes tilstrekkelig, mens hun så langt har en meget beskeden faglig-administrativ ledererfaring. Under noe tvil anser jeg henne alt i alt kvalifisert for den utlyste stilling.

Når det gjelder de tre søkerne som med trygg margin kan ansees å ha kompetanse for et professorat, synes det åpenbart at *Berglund* har et fortrinn fremfor de to andre når det gjelder *omfanget* av den vitenskapelige produksjon, pedagogisk erfaring samt erfaring fra faglig-administrative lederposisjoner. *Berglund* fremstår som en solid og produktiv forsker, med gode kontakter inn i det internasjonale forskersamfunnet. Han har levert flere viktige bidrag, først og fremst til nordisk partiforskning. Han fremstår imidlertid i mindre grad som en virkelig nyskapende forsker, og kan etter min vurdering ikke sies å ha noe klart fortrinn fremfor de to andre når det gjelder *kvaliteten* på de beste enkeltarbeidene. Hans fortrinn langs andre kriterier innebærer likevel at han i en samlet vurdering må innstilles på første-plass.

Det gjenstår da å foreta en innbyrdes rangering mellom *Eduards* og *Sundelius*. Om vi først ser på omfanget av den vitenskapelige produksjon, har *Sundelius* et forsprang. Det ville imidlertid ikke være rimelig å la det alene være utslagsgivende (således vil omfangskriteriet, bl.a. på grunn av det fremherskende kjønnsrollemønsteret, trolig allment tendere til å favorisere menn). Om vi ser på *kvalitet*, bør det først bemerkes at mens *Sundelius* i det alt vesentlige har arbeidet innenfor det vi kunne kalle vel "etablerte" fagfelter, har *Eduards*

viet det meste av sin forskergjerning til et i mange henseende nytt og uferdig forskningsfelt (kvinnens deltakelse og roller i politisk virksomhet). Å være med på å dyrke opp et nytt område innebærer på den ene siden at man ikke i samme grad kan finne veiledning og støtte i tidligere forskning (og derved normalt må starte "lenger bak", og kanskje også vil møte motstand fra forskere innenfor "etablerte" fagtradisjoner), men samtidig blir det gjerne lettere å yte originale bidrag som senere får betydning for fagutviklingen innenfor dette bestemte feltet. Både *Eduards* og *Sundelius* har bidratt til den internasjonale faglitteraturen på sine forskningsområder, såvel ved å frembringe ny og interessant empirisk kunnskap som ved å bidra til videreutvikling av begreper og analysemodeller. *Eduards* har trolig hatt vel så stor betydning for sitt fagfelt som *Sundelius* har hatt innenfor sine mer veletablerte og "tett befolkede" områder, men samlet sett synes *Sundelius* bidrag likevel å veie faglig tyngre. Denne forskjellen fremtrer tydelig om vi sammenligner produksjonen de siste 5–6 årene. *Sundelius* fremstår også med et mer markert forskningsprogram og med en sterkere orientering mot og en tettere integrering i ledende internasjonale forskernettverk. Selv om heller ikke *Sundelius* kan regnes som noen utpreget nyskapende forsker, finner jeg at han alt i alt må sies å ha et forsprang på *Eduards* med hensyn til dokumentert vitenskapelig kompetanse. Både *Eduards* og *Sundelius* har rimelig bred pedagogisk og faglig-administrativ meritering. Jeg finner ingen markerte forskjeller mellom dem i så måte, men det synes klart at *Sundelius* i det minste er på høyde med *Eduards* også ut fra disse kriteriene. I en samlet vurdering finner jeg på dette grunnlag at *Sundelius* bør rangeres foran *Eduards*.

Min instilling blir altså slik:

1. Sten Berglund
2. Bengt Sundelius
3. Maud Eduards.

Arild Underdal